

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/6/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6116217693
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 06. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivica Hanusková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2018:6116217693.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivica Hanuskovej a sudcov Mgr. Štefana Baláža a JUDr. Alexandra Mojša v právnej veci žalobcu JUDr. F. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom M. hrdinov XXXX/X, XXX XX U., právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou Hreždovič a Mulder, so sídlom Rudlovská 2, 974 01 Banská Bystrica, IČO: 37 893 858, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Štúrova 2, 812 85 Bratislava, v konaní o náhradu škody, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 10C/173/2016-69 zo dňa 26. 09. 2017, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e**.

II. Žalovaná **j e p o v i n n á** nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 3.260,43 EUR s príslušenstvom titulom náhrady škody spôsobenej orgánom verejnej moci aplikujúc ustanovenia zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej v texte „zákon č. 514/2003 Z. z.“).

2. Okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia konštatoval, že nebolo sporné, že uznesením ČVS: PPZ-103/BPK-S-2010 vznikol dňa 15. 03. 2011 vyšetrovateľ voči žalobcovi obvinenie z prečinu podplácania podľa § 20 k § 331 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona. Následne prokurátor zamietol uznesením zo dňa 29. 03. 2011 sťažnosť žalobcu proti vyššie uvedenému uzneseniu a dňa 26. 03. 2014 podal Úrad špeciálnej prokuratúry na Špecializovaný trestný súd obžalobu. Následne Špecializovaný trestný súd rozsudkom sp. zn. BB-4T/11/2014 zo dňa 30. júla 2014 žalobcu spod obžaloby oslobodil a Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 2 To 11/2014 zo dňa 27. 10. 2015 odvolanie prokurátora proti oslobodzujúcemu rozsudku zamietol. Zároveň súd považoval za nesporné aj celkové náklady obhajoby žalobcu v trestnom konaní, ktoré skončilo jeho oslobodením spod obžaloby spolu vo výške 3.260,43 EUR.

3. Sporným podľa okresného súdu bola otázka, či má žalobca nárok na náhradu škody, keď bol spod obžaloby oslobodený, či má právo na náhradu škody vo forme trov obhajoby a či je uplatnená výška náhrady trov obhajoby vyčíslená správne. Pri rozhodovaní o základe nároku žalobcu okresný súd vychádzal zo stanoviska, že primárnou podmienkou zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, je samotná existencia rozhodnutia zasahujúceho do práv žalobcu, sekundárnou jeho nezákonnosť. Zdôraznil, že je nesporné, že právoplatnosťou oslobodzujúceho rozsudku sa trestné konanie žalobcu skončilo a žiadny právny predpis nevytvára priestor pre samotné formálne rušenie rozhodnutí vydaných počas trestného stíhania, nezákonnosť

ktorých je daná faktom, že po právoplatnom oslobodení spod obžaloby sa na žalobcu hľadí ako na nevinného. Uviedol, že ústavnoprávny základ nároku osoby na náhradu škody v prípade trestného stíhania skončeného oslobodzujúcim rozsudkom je daný nielen článkom 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ale všeobecne článkom 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ak má byť totiž štát skutočne považovaný za materiálny právny štát, musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov, ktorým priamo zasiahli do základných práv jednotlivca. Nie je dôležité, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie ale to, či sa ich podozrenie napokon potvrdilo. Súdna judikatúra dospela k záveru, že ak bol obžalovaný oslobodený spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že čin nespáchal a trestné stíhanie proti nemu nemalo byť ani začaté. V takom prípade sa, podľa okresného súdu, nárok na náhradu škody spôsobenej trestným stíhaním posudzuje ako na nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, a preto súd uznesenie vyšetrovateľa policajného zboru zo dňa 15. 03. 2011, uznesenie prokurátora zo dňa 29. 03. 2011 považoval za nezákonné rozhodnutia, ktorými bola žalobcovi spolu s podaním obžaloby spôsobená škoda, čím je daný základ nároku žalobcu.

4. Následne okresný súd konštatoval, že žalobca si dôvodne uplatnil skutočnú škodu ako trovy obhajoby v trestnom konaní (odmenu za úkony, hotové výdavky advokáta a náhradu straty času advokáta) i náhradu vlastných hotových výdavkov (cestovného). Zdôraznil, že zvoliť si obhajcu v trestnom konaní bolo nesporným právom žalobcu bez ohľadu na to, že sám disponuje právnickým vzdelaním a že v danom prípade nebola obhajoba povinná. Účelnosť obhajoby podčiarkuje oslobodenie žalobcu spod obžaloby. Úhradu trov obhajoby a i vyčíslenie žalovaná v zásade v konaní nespochybňovala okrem úkonov „nazretie do vyšetrovacieho spisu“ v dňoch 14. 05. 2012 a 19. 06. 2012, úkonu „porada s klientom“ dňa 19. 06. 2012 a vyčíslenie cestovného advokáta. Uvedené námietky žalovanej však okresný súd neakceptoval. Odmenu za úkony „nazretie do vyšetrovacieho spisu“ v dňoch 14. mája 2012 a 19. 06. 2012 vyčísliť advokát vo výške 1-ice hlavného úkonu, čo zodpovedá zneniu § 14 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej v texte „vyhláška“), podľa ktorého za úkony právnej služby, ktoré nie sú uvedené v ods. 1 až 5, patrí odmena ako za úkony, ktoré sú im svojou povahou a účelom najbližšie. Súd mal za to, že úkon „nazretie do vyšetrovacieho spisu“ má svojou povahou najbližšie k úkonov uvedeným v § 18 ods. 3 vyhlášky. Význam týchto úkonov zo dňa 14. mája 2012 a 19. júna 2012 pre ďalšiu obhajobu dokazuje, že na základe ich analýzy sa ukázalo, že odpočúvanie telekomunikačnej prevádzky bolo nezákonné, preto odmena zodpovedá odmene za „návrh na zabezpečenie dôkazov“ v zmysle § 14 ods. 3 písm. a) vyhlášky. Súd neakceptoval ani námietku žalovanej, že za úkon „porada s klientom“ dňa 19. 06. 2012 nepatrí odmena, lebo od ostatnej porady s klientom dňa 3. mája 2012 nedošlo k inému úkonu právnej služby. Podľa okresného súdu je nesporné, že práve táto porada advokáta so žalobcom sa uskutočnila po nazretí do vyšetrovacieho spisu v dňoch 14. mája a 19. júna 2012, ktoré bolo z hľadiska ďalšej obhajoby významné a vzhľadom na závažnosť dôvodov, ktoré boli dostupné pri nazretí do spisu, bolo treba okamžite reagovať a tieto dôkazy analyzovať za účelom ďalšieho postupu obhajoby. V prípade rozporu vo výške priemernej spotreby nafty a z nej vyplývajúce vyčíslenie náhrady hotových výdavkov - cestovného súd uznal, že priemerná spotreba nafty pri cestách skutočne predstavovala 6,7 l/100 km v rozpore s údajom uvedeným v technickom preukaze, lebo je všeobecne známe, že údaje o spotrebe v technických preukazoch sú nižšie ako skutočná priemerná spotreba. Z uvedených dôvodov súd žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovel, a pretože sa žalovaná dostala v dňoch 8. augusta 2016 (nasledujúci deň po dni, v ktorom bolo žalobcovi doručené odmietavé stanovisko žalovanej) do omeškania, priznal súd žalobcovi v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. i príslušný úrok z omeškania. Zároveň súd určil v súlade so žiadosťou žalovanej (druhá veta § 232 ods. 3 CSP) lehotu na plnenie 30 dní z administratívnych dôvodov na jej strane.

5. O náhrade trov konania rozhodol okresný súd podľa § 255 CSP.

6. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalovaná, ktorá namietala, že nemožno mať za to, že automaticky každé vznesenie obvinenia, ktoré vyústilo v právoplatný oslobodzujúci rozsudok, je nezákonným rozhodnutím. Či v okamihu vznesenia obvinenia boli splnené podmienky na vznesenie obvinenia nie je možné posudzovať len s ohľadom na výsledok konania. Poukázal na to, že napriek záverom súdov oboch stupňov o oslobodení obžalovaných spod obžaloby (vrátane žalobcu) podľa § 285 písm. a) Trestného zákona súdy pripustili, že sa skutok mohol stať, chýbala im však ucelená reťaz nepriamych dôkazov, vzhľadom na absenciu dôkazov priamych. Nad rámec vyššie uvedeného poukázal odvolateľ aj na nález Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 163/2013-50 zo dňa 13. 11. 2013, v zmysle

ktorého je nesporné, že uznesenie o vznesení obvinenia, na vydanie ktorého boli v čase jeho vydania splnené všetky zákonné predpoklady a z toho dôvodu nebolo zrušené ani v konaní o sťažnosti proti tomuto uzneseniu, nemožno bez ďalšieho považovať za nezákonné, resp. za odporujúce zákonu iba z dôvodu, že v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní určitého skutku konkrétnou osobou sa neskôr z rôznych dôvodov nepotvrdila.

7. Následne žalovaná namietala, že skutočnosť, že v súčasnosti platná a účinná legislatívna úprava vylučuje možnosť náhrady trov obhajoby osobe, ktorá bola oslobodená spod obžaloby, nemôže byť obchádzaná uplatňovaním nároku na náhradu škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z.. Konštatovala, že uznesenie o vznesení obvinenia v tomto prípade nezakladalo inštitút povinnej obhajoby, žalobca sa sám rozhodol využiť svoje právo zvoliť si obhajcu a súčasne nebolo preukázané, že tieto úkony boli vykonané účelne a smerovali k účinnej obhajobe práv žalobcu. Nestotožnila sa ani so záverom okresného súdu ohľadom výšky trov obhajoby, ktoré možno priznať len podľa vyhlášky, pričom sudca sa touto vyhláškou neriadil a priznal náhradu škody aj za úkony, ktoré vyhláška nepozná a tiež vo vyššej sume, ako uvedená vyhláška umožňuje. Aj náhrada hotových výdavkov bola uplatnená v rozpore s predloženým technickým preukazom. Úkony zo dňa 15. mája 2012 a 19. júna 2016 (zrejme mala žalovaná na mysli 14.05.2012 a 19.06.2012 - pozn. odvolacieho súdu) nie sú úkonmi v zmysle vyhlášky a žiadna odmena za ich vykonanie v zmysle uvedenej vyhlášky obhajcovi neprináleží. Poukázal na § 14 ods. 6 uvedenej vyhlášky, v zmysle ktorej tak odmena za ďalšiu poradu alebo rokovanie taktiež advokátovi nepatrí, a to pokiaľ ide o poradu s klientom vykonanú dňa 19. 06. 2012. Navrhol, aby odvolací súd sám rozhodol a žalobu zamietol.

8. Žalobca v písomnom vyjadrení k odvolaniu uviedol, že navrhuje rozsudok okresného súdu potvrdiť, nakoľko ho považuje za zákonný a správny. S argumentáciou žalovanej v súvislosti s tým, že v tomto prejednávacom prípade nedošlo k splneniu zákonného predpokladu pre vznik jej zodpovednosti v dôsledku neexistencie nezákonného rozhodnutia, sa nestotožňuje a uvedenú argumentáciu považuje za neadekvátnu. Pozornosti žalovanej podľa neho uniká odôvodnenie rozhodnutí súdov vydaných v trestnom konaní, z ktorých je možno jednoznačne konštatovať, že už samotné obvinenie žalobcu zo spáchania trestnej činnosti bolo nezákonné. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvého stupňa (Špecializovaný trestný súd) možno konštatovať tak, ako to uvádza súd na strane 10 tohto rozsudku, že za danej dôkaznej situácie bol senát toho názoru, že vykonané dokazovanie nepreukazuje objasnenie skutkového stavu veci tak, ako je uvedené v skutkovej vete obžaloby prokurátora, nemožno dospieť k bezpečnému a rozumne zdôvodniteľnému záveru, že skutok tak, ako bol uvedený v petite žaloby prokurátora, sa stal a že páchatelmi korupčného deliktu boli obžalovaní. Ani po vyčerpaní všetkých relevantných dôkazov zabezpečených a vykonaných v súčinnosti strán na hlavnom pojednávaní nemohol súd spoľahlivo bez rozumných a dôvodných pochybností uzavrieť, že sa stal skutok, ktorý bol uvedený v obžalobe prokurátora. Po zhodnotení všetkých dostupných dôkazov zostali naďalej dôvodné pochybnosti o tom, či sa skutok stal a vzhľadom na uvedené bol žalobca spod obžaloby oslobodený, pretože nebolo dokázané, že sa stal skutok, pre ktorý boli obžalovaní stíhaní. Celé obvinenie bolo podľa neho založené na nezákonnom použití a nasadení informačno - technických prostriedkov a vyhotovovaní obrazovo - zvukových záznamov policajnými orgánmi, keď nezákonnosť tohto postupu podrobne analyzoval súd prvého stupňa v trestnom konaní, ale aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý porovnal aj vzťah medzi zákonom č. 166/2003 Z. z. o ochrane pred odpočúvaním v znení neskorších predpisov a Trestným poriadkom resp. jeho ustanoveniami upravujúcimi použitie informačno - technických prostriedkov uvedených v § 115 a § 116. V kontexte celého trestného konania, od jeho začiatku až do právoplatného skončenia je možné konštatovať, že v prípravnom konaní hlavne vo vznesení obvinenia voči žalobcovi a ďalším osobám sa orgány činné v prípravnom konaní dopustili hrubých nezákonností, v dôsledku čoho bolo i samotné obvinenie žalobcu nezákonné. Navyiac bol žalobca niekoľko rokov vystavený konzekvenciám ba až perzekúcii zo strany orgánov činných v trestnom konaní, trestné konanie mu zásadne ovplyvnili rodinný ako aj pracovný život, hoci vyšetrovateľovi a dozorujúcemu prokurátorovi už pri vznášaní obvinenia muselo byť zrejmé, že obvinenie je založené na nezákonnom nasadení a použití informačno - technických prostriedkov. Má za to, že boli splnené všetky tri zákonné podmienky pre objektívnu zodpovednosť žalovanej, teda štátu, za vznik škody v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. a všetky náklady a výdavky spojené s jeho obhajobou v trestnom konaní boli starostlivo v konaní vyhodnotené ako dôvodné a účelné, vynaložené v prospech ochrany jeho záujmov v postavení obvineného a neskôr obžalovaného.

9. Žalovaná v písomnom vyjadrení k vyjadreniu žalobcu uviedla, že sa plnej miere pridrižava svojich doterajších vyjadrení a opakovane zdôraznila, že žiada, aby odvolací súd vo veci sám rozhodol a žalobu zamietol podľa § 390 CSP.

10. Dňom 01. 07. 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej v texte aj „CSP“), ktorý v zmysle § 470 ods. 1 stanovuje, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa prvej vety odseku 2 §-u 470 CSP však platí, že právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

11. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovanej viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania v zmysle § 379 CSP a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania v súlade s § 385 ods. 1 CSP (a contrario) rozsudok okresného súdu podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil v celom rozsahu ako vecne správny.

12. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

13. Podľa § 387 ods. 2 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

14. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktorý v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu je vecne správne, dostatočné, preto odvolací súd na dôvody v ňom uvedené odkazuje v zmysle § 387 ods. 2 CSP a na zdôraznenie správnosti tohto rozhodnutia vzhľadom na odvolacie námietky žalovanej uvádza nasledovné:

15. Odvolací súd sa nestotožňuje s právnou argumentáciou žalovanej o tom, že neexistuje nezákonné rozhodnutie, na základe ktorého by žalovaná zodpovedala za škodu vzniknutú žalobcovi resp. že neexistuje právny titul, právny základ pre žalobcom uplatňovaný nárok. Žalovaná totiž mylne poukazuje na tú skutočnosť, že zákon č. 514/2003 Z. z. neupravuje zodpovednosť štátu za výsledok trestného konania, ktorý nárok však vyplýva z dlhoročnej konštantnej judikatúry súdov Slovenskej republiky. Opätovne je preto nevyhnuté poukázať na to, že zodpovednosť štátu za škodu je koncipovaná ako objektívna, teda bez ohľadu na akékoľvek zavinenie. V tejto súvislosti preto platí, že ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania, ktoré je skončené oslobodením spod obžaloby, treba hľadať nielen v ustanovení § 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky ale aj vo všeobecnej rovine, v princípoch materiálneho právneho štátu. Zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi bola odčinená. Súdna prax dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, ako je tomu aj v prejednávanom prípade, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti zákonnosti začatia vedenia trestného stíhania je preto neskorší výsledok trestného konania (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo 183/2009, sp. zn. 4MCdo 15/2009), preto akékoľvek polemizovanie zo strany žalovaného je účelové. K náprave počas trestného stíhania zo strany okresnej prokuratúry nedošlo, naopak voči žalobcovi bola podaná obžaloba, ktorým postupom bolo naďalej trestné stíhanie voči žalobcovi vedené. Zákon č. 514/2003 Z. z. zakladá objektívnu zodpovednosť štátu, ktorej sa nemôže štát zbaviť. Neposudzuje sa teda správnosť či nesprávnosť rozhodnutia jeho orgánu z hľadiska, či pri rozhodovaní porušil či neporušil právnu povinnosť a či škodu zavinil alebo nie, rozhodujúcim kritériom zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je výsledok tohto konania (viď aj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 194/2010). Napriek tomu, že žalovaná tvrdí, že prípravné konanie prebiehalo zákonne, uvedená skutočnosť sama o sebe nevyklučuje objektívnu zodpovednosť štátu za vznik škody vzniknutej žalobcovi, ak z vykonaného dokazovania

bezpochyby vyplynulo, že žalobca bol spod obžaloby oslobodený právoplatným rozhodnutím súdu. Z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu má ten, kto bol oslobodený spod obžaloby, právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia, takéto právo by nemal iba vtedy, ak by vznesenie obvinenia zavinil sám, bol oslobodený spod obžaloby len preto, že nie je za trestný čin trestne zodpovedný resp. že mu bola udelená milosť, alebo že trestný čin bol amnestovaný (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo 64/2008). V prejednávanom prípade je teda zrejme, že k oslobodeniu spod obžaloby nedošlo z vyššie uvedených dôvodov, keď nebolo vykonaným dokazovaním preukázané, že by si žalobca zavinil vznesenie obvinenia sám, prípadne že by bol spod obžaloby oslobodený len preto, že za trestný čin nie je trestne zodpovedný, prípadne že by mu bola udelená milosť, či by bol trestný čin amnestovaný. Ak napriek vyššie uvedenej konštantnej judikatúre žalovaná namietala a poukazovala na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 163/2013, je nutné prisvedčiť tvrdeniam žalobcu, že predmetný nález v žiadnom prípade vyššie uvedené právne závery okresného a odvolacieho súdu nespochybňuje. Samotné uznesenie o vznesení obvinenia nemožno považovať za nezákonné v čase, kedy došlo k jeho vydaniu, avšak rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti zákonnosti začatia vedenia trestného stíhania je nielen to, že v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní určitého skutku konkrétnou osobou sa neskôr z rôznych dôvodov nepotvrdila, ale rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti zákonnosti začatia vedenia trestného stíhania je neskorší postup orgánov činných v trestnom konaní, ak došlo k podaniu obžaloby a výsledkom tohto trestného stíhania bolo oslobodenie žalobcu ako obžalovaného spod obžaloby.

16. Treba dodať, že aj podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky nepatrí do obsahu základného práva podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo strany - žalovanej dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov ale ani toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predpokladá strana sporu - žalovaná (sp. zn. II ÚS 3/97, II ÚS 251/03).

17. K námietke žalovanej, že uznesenie o vznesení obvinenia nezakladalo inštitút povinnej obhajoby, a preto žalobcovi na ne nevznikol nárok, odvolací súd uvádza nasledovné:

18. Podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka aj skutočná škoda aj ušlý zisk je majetkovou ujmu, ktorá postihla poškodeného v dôsledku vzniku zodpovednosti za škodu, ktorú niekto iný spôsobil poškodenému. Skutočnou škodou treba rozumieť ujmu, ktorá spočíva v zmenšení majetku poškodeného. Ide v podstate o rozdiel v hodnote poškodeného majetku pred spôsobením škody a po spôsobení škody na majetku. Tento rozdiel v hodnote majetku treba nahradiť peňažným plnením vo forme náhrady škody. Príčinná súvislosť ako jedna zo zákonných požiadaviek vzniku zodpovednosti za škodu znamená, že medzi protiprávnym úkonom a vzniknutou škodou musí byť vzťah príčinný a následku. S ohľadom na skutočnosť, že vznik škody nemá spravidla iba jednu príčinu, treba rozlišovať medzi príčinami hlavnými a príčinami vedľajšími, treba mať preto na zreteli, že ak majú byť splnené podmienky zodpovednosti, protiprávny úkon musí byť následkom aspoň jednej z hlavných príčin. Vzťah medzi protiprávnym úkonom a vznikom škody musí byť bezprostredný, a nie sprostredkovaný. Okresný súd správne s poukazom na vyššie uvedené dospel k záveru, že nezákonne vedené trestné stíhanie bolo jednou z hlavných bezprostredných príčin vzniku majetkovej škody tak, ako si ju uplatňoval žalobca. Možno preto dospieť k záveru, že ak v súvislosti s rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní, ktoré nie je v súlade so zákonom fyzická osoba vynaložila náklady na trovy obhajoby smerujúce k odstráneniu nežiaducich právnych dôsledkov na obvineného (žalobcu), štát zodpovedá za takto vzniknutú škodu bez ohľadu na skutočnosť, či v trestnom konaní bol obvinenému obhajca ustanovený, alebo či si ho zvolil sám. Je v danom prípade rozhodným, že nezákonným môže byť i trestné stíhanie, trestné konanie, u ktorého nie je daný dôvod povinnej obhajoby a zvolený obhajca nepochybne môže prispieť k výsledku konania. Je preto zrejme, že náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie, v konaní, v ktorom bol rozhodnutie zrušené, alebo bolo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu. Právoplatné oslobodenie žalobcu spod obžaloby má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre vznik nároku na náhradu trov obhajoby, preto žalobu v časti náhrady trov právneho zastúpenia považoval okresný súd správne za opodstatnenú.

19. Odvolací súd uznáva, že obsah základného práva obvineného na právnu pomoc pri obhajobe v trestnom konaní spočívajúci v možnosti zvoliť si obhajcu, nemôže byť z hľadiska rozsahu nároku

na náhradu škody proti štátu neobmedzený. Bolo by popretím základných predpokladov pre náhradu škody, aby štát hradil aj náklady spojené so zastúpením, ktoré boli poškodeným vynaložené bezúčelne. Obmedzenie však je preto nutné uplatniť len v tom zmysle, že pre účely náhrady škody sa musí jednať o náklady na obhajobu vynaložené účelne. Prijatý záver teda žiadnym spôsobom neobmedzuje právo obvineného zvoliť si pre svoju obhajobu v trestnom konaní obhajcu, ale sa iba limituje právo poškodeného na náhradu účelne vynaložených nákladov v konaní. Túto požiadavku treba považovať za legitímnu, lebo niet dôvodu pre to, aby ktokoľvek nahradil náklady na odstránenie vadného stavu (v tomto prípade zrušenie nezákonného rozhodnutia), ktoré neboli vynaložené dôvodne (viď aj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo 402/2015 zo dňa 28. apríla 2016). Súčasné znenie zákona č. 514/2003 Z. z. jednoznačne upravuje, že náhrada škody zahŕňa aj náhradu účelne vynaložených trov konania vzniknutých poškodenému v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie a že účelne vynaložené hotové výdavky a odmena za zastupovanie sa určia ako tarifná odmena advokáta. V tejto súvislosti preto odvolacia námietka žalovanej, že trovy obhajoby v trestnom konaní nie je možné automaticky považovať za účelne vynaložené trovy konania pri rozhodovaní o náhrade škody resp. či za ne možno považovať obhajcom účtovanú DPH, neobstojí, ak výška tejto škody je stanovená vyhláškou.

20. Odvolací súd uvádza, že neobstojí ani ďalšia odvolacia námietka žalovanej ohľadom výšky uplatnenej škody žalobcom, ktorú výšku ustálil okresný súd v celom rozsahu vecne správne. S každou jednotlivou námietkou žalovanej sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia vysporiadal, preto odvolací súd na odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu v tomto rozsahu odkazuje, a to najmä v bodoch 12 až 14 s tým, že uvedená výška trov obhajoby bola určená v súlade s vyhláškou a okresný súd sa vyčerpávajúcym spôsobom s námietkami žalovanej vysporiadal.

21. Len pre úplnosť odvolací súd poznamenáva, že pokiaľ žalovaná žiadala, aby odvolací súd rozhodol vo veci podľa § 390 CSP sám a žalobu zamietol, uvedený postup je v prejednávanej veci vylúčený, dosiaľ nebolo rozhodnutie okresného súdu vo veci samej zrušené. Podľa § 390 CSP totiž môže odvolací súd sám rozhodnúť vo veci, len ak rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd by konal a rozhodoval o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie. Odvolaciemu súdu preto nie je zrejmé, na základe čoho žalovaná uvedeným ustanovením argumentovala v prejednávanej veci.

22. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody preto odvolací súd konštatuje, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné a odvolací súd napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu ako vecne správne potvrdil. Okresný súd rozhodol vecne správne i o náhrade trov konania, ak postupoval v zmysle § 255 ods. 1 CSP, teda priznal náhradu trov konania úspešnej strane sporu - žalobcovi, a to v celom rozsahu.

23. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Žalovaná nebola v odvolacom konaní úspešná, preto jej nevznikol nárok na ich náhradu. Úspešným bol v odvolacom konaní v celom rozsahu žalobca, preto mu vznikol nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v celom rozsahu s tým, že o výške týchto trov rozhodne v zmysle § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

24. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).